

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 144/2021-15

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Petra Molnára a sudcov Jany Lašákovej a Ľuboša Szigetiho (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľov [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], a [REDAKOVANÉ], zastúpených advokátkou JUDr. Zuzanou Reguli, advokátska kancelária, Jašíkova 2, Bratislava, proti postupu Krajského súdu v Bratislave v konaní vedenom pod sp. zn. 5 Co 95/2020 a jeho uzneseniu z 20. júla 2020 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Argumentácia ústavnej sťažnosti

1. Ústavnému súdu bola 21. septembra 2020 doručená ústavná sťažnosť sťažovateľov vo veci namietaného porušenia čl. 20 a čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) a čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dodatkový protokol“) postupom Krajského súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 5 Co 95/2020 a jeho uznesením z 20. júla 2020.

2. Z ústavnej sťažnosti vyplýva, že sťažovatelia sa návrhom doručeným Okresnému súdu Bratislava IV (ďalej len „okresný súd“) 16. mája 2020 domáhali nariadenia zabezpečovacieho opatrenia formou zriadenia záložného práva k nehnuteľnosti žalovaných [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ] (ďalej len „žalovaní“) špecifikovanej v návrhu, a to pre účely zabezpečenia finančnej pohľadávky sťažovateľov v sume 9 013,88 eur s prísl., ktorú si uplatňujú v základnom konaní vo veci samej. V čase podania návrhu na nariadenie zabezpečovacieho opatrenia predstavovala možná v budúcnosti judikovaná pohľadávka sťažovateľov sumu 43 162,32 eur, prípadne aj viac,

keďže trovy konania neboli vyčíslené za celé konanie. Konanie vo veci samej je na okresnom súde vedené pod sp. zn. 4 C 40/2004 a v čase podania návrhu bolo v odvolacom štádiu vedenom na krajskom súde pod sp. zn. 5 Co 94/2020.

3. V návrhu na nariadenie zabezpečovacieho opatrenia sťažovatelia preukazovali dôvodnosť obavy z ohrozenia exekučného vymáhania ich peňažnej pohľadávky uplatnenej v základnom konaní. Vychádzajúc z ustálenej judikatúry, k predbežným opatreniam (teraz neodkladným opatreniam) preukazovali aj primeranosť zásahu do práv žalovaných vo väzbe na nárok sťažovateľov a zároveň poukázali na správanie žalovaných, ktoré bolo dôvodom neprimeranej dĺžky trvania súdneho konania s následkom, že výška trov konania a úrokov už ďaleko presiahla hodnotu uplatnenej istiny.

4. Uznesením okresného súdu č. k. 4 C 40/2004-1982 z 27. mája 2020 bolo návrhu sťažovateľov na nariadenie zabezpečovacieho opatrenia vyhovené a bolo zriadené záložné právo k špecifikovanej nehnuteľnosti v prospech sťažovateľov ako záložných veriteľov.

5. Proti uzneseniu okresného súdu podal jeden zo žalovaných odvolanie, argumentujúc, že sťažovatelia hodnoverne neosvedčili existenciu pohľadávky vo výške viac ako 43 162,32 eur s tým, že táto pohľadávka neexistuje z dôvodu, že žalovaní plnili na základe nezákonného rozhodnutia súdu v roku 2010 (čím mal byť spôsobený zánik tvrdenej pohľadávky). Ďalej sťažovatelia podľa odvolacieho tvrdenia nepreukázali dôvodnú obavu z bezprostredného ohrozenia exekúcie a nešlo podľa nich ani o primeraný zásah do práv žalovaných vo väzbe na nárok sťažovateľov.

6. Odvolanie bolo sťažovateľom doručené 30. júna 2020. Títo využili právo vyjadriť sa k odvolaniu s tým, že ich vyjadrenie z 10. júla 2020 bolo okresnému súde doručené 13. júla 2020.

7. Uznesením krajského súdu č. k. 5 Co 95/2020-2039 z 20. júla 2020 bolo uznesenie okresného súdu zmenené tak, že návrh sťažovateľov na vydanie zabezpečovacieho opatrenia bol zamietnutý. Krajský súd sa stotožnil s odvolacou argumentáciou a skonštatoval, že žalovaní predloženým oznámením exekútorke o výsledku exekúcie osvedčili, že peňažnú pohľadávku sťažovateľov uspokojili, čo sa týka istiny, ako aj príslušenstva a trov konania (vrátane trov exekučného konania). Keďže oznámenie exekútorke o výsledku exekúcie je žurnalizované v spise na č. l. 386 a žalovaní na jeho základe neúspešne požadovali zloženie plnenia poskytnutého v prospech sťažovateľov do súdnej úschovy, krajský súd uzavrel, že okresný súd pochybil, keď v rozpore s ustanovením § 329 ods. 2, § 324 ods. 2 a § 217 ods. 1 Civilného sporového poriadku neprihliadol na stav v čase písomného vyhotovenia uznesenia okresného súdu. Na tomto základe dospel krajský súd k záveru, že sťažovatelia neosvedčili existenciu peňažnej pohľadávky voči žalovaným, na zabezpečenie ktorej by malo slúžiť súdom zriadené záložné právo.

8. Krajský súd tiež uviedol, že sťažovatelia sa k odvolaniu nevyjadrili.

9. Exekučným titulom, na základe ktorého bola v exekučnom konaní vymožená pohľadávka sťažovateľov vo výške 22 477,74 eur, bol rozsudok okresného súdu č. k. 4 C 40/2004-241 z 30. mája 2008 v spojení s rozsudkom krajského súdu č. k. 5 Co 260/2008-315 z 26. januára 2010.

10. Následne nálezom ústavného súdu č. k. IV. ÚS 71/2011-40 z 9. júna 2011 bol uvedený právoplatný rozsudok krajského súdu zrušený a vec mu bola vrátená na ďalšie konanie, pričom uznesením krajského súdu č. k. 5 Co 421/2011-373 z 24. apríla 2012 bol zrušený aj rozsudok okresného súdu a vec mu bola vrátená na ďalšie konanie.

11. Novým rozsudkom okresného súdu č. k. 4 C 40/2004-1694 z 27. novembra 2018 bolo žalobe sťažovateľov vyhovené.

12. Proti rozsudku okresného súdu podali žalovaní odvolanie, o ktorom doteraz rozhodnuté nebolo (a to v konaní vedenom krajským súdom pod sp. zn. 5 Co 94/2020).

13. Odôvodnenie uznesenia krajského súdu č. k. 5 Co 95/2020-2039 z 20. júla 2020 považujú sťažovatelia za strohé s tým, že nedáva jasnú, zrozumiteľnú a korektnú odpoveď na otázku, akým spôsobom sa krajský súd vyrovnal s právnymi skutočnosťami, ktoré sú pre jeho rozhodnutie vo veci podstatné a právne významné, pričom neuviedol ani, ktoré právne normy aplikoval na zistený skutkový stav.

14. Podľa názoru sťažovateľov z odôvodnenia uznesenia nie je možné (ani len dohadmi) určiť, pod hypotézu ktorej právnej normy podradil krajský súd odvolacie tvrdenie, podľa ktorého žalovaní sťažovateľov uspokojili, a sťažovatelia preto neosvedčili existenciu pohľadávky. To isté sa vzťahuje na procesné vyhodnotenie odvolacieho tvrdenia o neexistencii pohľadávky, ktoré bolo novým tvrdením použitým v rámci odvolacieho konania tvoriaceho súčasť už prebiehajúceho odvolacieho konania vo veci samej, ale aj na otázku, ako dospel krajský súd k záveru o pochybení okresného súdu, ktorý podľa jeho názoru v rozpore s ustanoveniami § 329 ods. 2, § 324 ods. 2 a § 217 ods. 1 Civilného sporového poriadku neprihliadol na stav existujúci v čase písomného vyhotovenia napadnutého uznesenia okresného súdu (a to s poukazom na oznámenie exekútorky založené v spise a na skutočnosť, že žalovaní neúspešne požadovali zložiť exekvovanú sumu do úschovy).

15. Sťažovatelia považujú za potrebné predovšetkým poukázať na to, že exekučné konanie, v ktorom bola vymožená pohľadávka vo výške 22 477,74 eur v prospech sťažovateľov, sa viedlo na základe exekučného titulu, ktorý nebol konštitutívnej, ale iba deklaratórnej povahy. Právoplatnými rozsudkami okresného súdu č. k. 4 C 40/2004-241 z 30. mája 2008 a krajského súdu č. k. 5 Co 260/2008-315 z 26. januára 2010 sa iba deklarovala existencia hmotnoprávneho dôvodu plnenia, ktorým bol právny titul (náhrada škody na priznanie exekučne plnenej sumy). To znamená, že zrušením rozsudku krajského súdu č. k. 5 Co 260/2008-315 z 26. januára 2010 nálezom ústavného súdu č. k. IV. ÚS 71/2011-40 z 9. júna 2011 sa tento stav nezmenil. Z tohto dôvodu v súvislosti s exekvovaným plnením tento právoplatný rozsudok je potrebné akceptovať a bez ďalšieho nezakladá ani právo na vrátenie tohto plnenia.

16. Otázka povahy právoplatného rozsudku (exekučného titulu zrušeného nálezom ústavného súdu) vo vzťahu k exekvovanej pohľadávke bola predmetom súdneho prieskumu, a to v dvoch prípadoch. Predovšetkým jeden zo žalovaných podal návrh na nariadenie predbežného opatrenia a žiadal, aby sťažovatelia boli zaviazaní zložiť exekvovanú sumu do súdnej úschovy. Uznesením okresného súdu č. k. 4 C 40/04-379 z 12. júla 2012 v spojení s uznesením krajského súdu č. k. 9 Co 406/12-408 z 20. septembra 2013 bol návrh zamietnutý s tým, že podmienkou vydania predbežného opatrenia je aj právny vzťah k veci, ktorá je predmetom konania. Exekvovaná suma

nebola predmetom prebiehajúceho konania a nemá ani právny vzťah k veci, pričom vo veci pohľadávky sa naďalej koná. Vyhovením návrhu na vydanie predbežného opatrenia by súd rozhodol obdobne, ako by rozhodol v osobitnom konaní o vydanie bezdôvodného obohatenia vo veci samej, a preto odporúčal žalovaným uplatniť si žalobou nárok na vydanie bezdôvodného obohatenia. Okrem toho žalovaní podali žalobu na vydanie bezdôvodného obohatenia vo výške 22 477,74 eur a konanie o ich žalobe sa na okresnom súde vedie pod sp. zn. 22 C 50/2013. Toto konanie bolo uznesením okresného súdu č. k. 22 C 50/2013-153 z 28. októbra 2014 v spojení s uznesením krajského súdu č. k. 6 Co 259/2015-166 (správne má byť č. k. 6 Co 259/2015-199, pozn.) z 30. júna 2015 prerušené do právoplatného rozhodnutia vo veci samej o žalobe sťažovateľov v konaní vedenom okresným súdom pod sp. zn. 4 C 40/2004, a to práve z dôvodu deklaratórnej povahy exekučného titulu, ale tiež preto, že dôvodnosť žaloby o vydanie bezdôvodného obohatenia sa bude dať posúdiť až potom, čo sa rozhodne o dôvodnosti alebo nedôvodnosti nároku na náhradu škody.

17. Nálezom ústavného súdu č. k. II. ÚS 18/2013-78 (správne má byť č. k. II. ÚS 18/2016-78, pozn.) z 9. februára 2017 bola potvrdená správnosť uznesenia krajského súdu č. k. 6 Co 259/2015-199 z 30. júna 2015 (sťažnosti podanej žalovanými ústavný súd nevyhoveli). Ústavný súd uviedol, že zrušenie právoplatného rozsudku priznávajúceho sťažovateľom nimi požadované peňažné plnenie v danom prípade nezakladá bez ďalšieho právo žalovaných na vrátenie poskytnutého plnenia, pretože rozhodujúce je, či právny dôvod plnenia spočíval na reálne existujúcom hmotnoprávnom základe, pričom v danom prípade ide o právoplatný rozsudok deklaratórnej povahy. Ústavný súd potvrdil aj správnosť rozhodujúcej úvahy krajského súdu, podľa ktorej o nároku žalovaných na vydanie bezdôvodného obohatenia bude možné rozhodnúť len potom, čo sa vyrieši, či pohľadávka sťažovateľov voči žalovaným (ktorá už bola exekučne vymožaná) je dôvodná. Táto otázka sa rieši v konaní vedenom okresným súdom pod sp. zn. 4 C 40/2004, a preto je namieste, aby pred rozhodnutím o uplatnenom nároku žalovaných na vydanie bezdôvodného obohatenia bolo najprv rozhodnuté o dôvodnosti či nedôvodnosti uplatneného nároku sťažovateľov.

18. Okresný súd vychádzal zo znalosti stavu daného v čase písomného vyhotovenia uznesenia, ktorým rozhodol o návrhu sťažovateľov na nariadenie zabezpečovacieho opatrenia, teda nemohol mať pochybnosti o osvedčení existencie pohľadávky, o ktorej predchádzajúcich asi 7 rokov konal. Prekvapujúci je však záver krajského súdu, ktorý okresnému súdu vytkol, že v rozpore s ustanovením § 329 ods. 2, § 234 ods. 2 a § 217 ods. 1 Civilného sporového poriadku neprihliadol na stav daný v čase písomného vyhotovenia uznesenia, hoci mal vedomosť o exekvovanom plnení, pričom paradoxne poukázal aj na uznesenie okresného súdu č. k. 4 C 40/04-379 z 12. júla 2012 v spojení s uznesením krajského súdu č. k. 9 Co 406/12-408 z 20. septembra 2013.

19. Z uvedeného má podľa názoru sťažovateľov vyplývať, že „*exekvované plnenie žalovanými, nebolo v čase rozhodovania o odvolaní žalovanej v II. rade, ale ani v inom čase v priebehu súdneho konania, pohľadávkou uplatniteľnou voči sťažovateľom*“. V nadväznosti na to je namieste položiť ďalšiu otázku, a to „*ako procesne posúdil odvolací súd tvrdenie žalovanej v II. rade a následne na základe ktorej právnej normy posúdil tento skutkový stav, tak že došiel k záveru, že žalobcovia neosvedčili existenciu peňažnej pohľadávky, a to v konaní, ktoré sa vedie za týchto skutkových okolností už 9 rokov*“.

20. Podľa odvolacieho tvrdenia pohľadávka neexistuje z dôvodu, že žalovaní plnili na základe nezákonného rozhodnutia v roku 2010, čím mal byť spôsobený zánik tvrdenej pohľadávky sťažovateľov. Preto sú žalovaní toho názoru, že požadovanú istinu s príslušenstvom a trovami konania zaplatili, čo má znamenať, že momentom úhrady došlo k zastaveniu omeškania (žiadne úroky z omeškania od daného momentu už nepribúdajú).

21. Všeobecnú úpravu zániku záväzkov upravuje Občiansky zákonník. Medzi jednostranné právne úkony, na základe ktorých záväzok zanikne, patrí aj splnenie dlhu podľa § 559 Občianskeho zákonníka. Sťažovatelia si kladú otázku, či odvolacie tvrdenie o zániku pohľadávky z dôvodu jej plnenia v exekučnom konaní na základe neskôr zrušeného právoplatného rozsudku bolo možné interpretovať ako uznanie nároku. Proti tejto interpretácii svedčí záver krajského súdu o neosvedčení existencie peňažnej pohľadávky sťažovateľov voči žalovaným.

22. Čo sa týka hmotnoprávneho posúdenia veci (vzhľadom na slová „peňažnú pohľadávku žalobcov uspokojili“), prichádza do úvahy použitie ustanovenia § 559 ods. 1 a 2 Občianskeho zákonníka, podľa ktorého splnením dlh zanikne, pričom dlh musí byť splnený riadne a včas. V právnej literatúre sa splnenie dlhu definuje ako jednostranný právny úkon dlžníka adresovaný veriteľovi, ktorým dochádza k naplneniu hospodárskeho cieľa sledovaného zákonom, rozhodnutím alebo zmluvným dojednaním. Splnenie dlhu ako dôvod zániku dlhu predpokladá existenciu záväzkového vzťahu. V prípade uplatnenej náhrady škody sa nárok posudzuje z dôvodu porušenia právnej povinnosti žalovaných, teda nárok sa posudzuje ako porušenie mimozáväzkovej povinnosti (zodpovednosť ex delicto).

23. Ak by krajský súd zánik uplatneného nároku na náhradu škody posudzoval z dôvodu plnenia v exekučnom konaní vedenom na základe právoplatného rozsudku, nemožno opomenúť ustanovenie § 559 ods. 2 Občianskeho zákonníka, podľa ktorého k zániku dlhu dôjde len v prípade, ak je dlh riadne a včas splnený. Riadne plnenie v zmysle záväzkového vzťahu znamená poskytnutie plnenia, ktoré bolo predmetom záväzku spolu s príslušenstvom, čo v danom prípade predstavujú úroky a trovy konania. Je zrejmé, že podmienky zániku dlhu jeho splnením neboli dané, resp. bez vysvetlenia a právnej argumentácie krajského súdu ich nemožno v uznesení identifikovať.

24. Otázne je, či odvolacie tvrdenie mohol krajský súd posudzovať ako kompenzačnú námietku, keďže výška pohľadávky uplatňovanej v základnom konaní o náhradu škody je vyššia ako exekvované plnenie. Kompenzačná námietka je hmotnoprávny procesný úkon, čo znamená, že započítací prejav musí byť urobený jasne a zreteľne v súlade s § 34 Občianskeho zákonníka a v takom rozsahu, ako si to vyžaduje ustanovenie § 580 Občianskeho zákonníka, resp. tak, ako keby bola pohľadávka predmetom sporu, čo sa o odvolacom tvrdení nedá povedať. Zároveň ako hmotnoprávny procesný úkon podlieha kompenzačná námietka sudcovskej a zákonnej koncentrácii podľa § 153 a § 154 Civilného sporového poriadku. Žalovaní po zrušení pôvodného právoplatného rozsudku nálezom ústavného súdu až do vyhlásenia uznesenia z 27. novembra 2018, ktorým sa dokazovanie ukončilo, kompenzačnú námietku neuplatnili, i keď tak urobiť mohli.

25. Na základe všetkých uvedených skutočností považujú sťažovatelia uznesenie krajského súdu za prekvapivé a porušujúce princíp predvídateľnosti súdneho rozhodnutia. Došlo aj k porušeniu zásady právnej istoty. Už vyslovenú náhlu zmenu právneho názoru zo strany krajského súdu, ku ktorej došlo bez vysvetlenia, vnímajú sťažovatelia ako prejav svojvôle v ústavne neudržateľnom rozsahu.

26. Sťažovatelia vidia porušenie ich práva na spravodlivý súdny proces aj v skutočnosti, že krajský súd sa nezaoberal s ich vyjadrením na odvolanie z 10. júla 2020 doručeným okresnému súdu 13. júla 2020 a pri rozhodovaní o odvolaní sa z ich argumentáciou nevysporiadal. Práve naopak totiž skonštatoval, že sa sťažovatelia k podanému odvolaniu nevyjadřili.

27. Sťažovatelia hrozbu marenia exekúcie vidia hlavne v tom, že neexistuje žiadna záruka, že žalovaní účelovo nescudzia alebo nezaťažia nehnuteľnosť, ktorá bola predmetom zabezpečovacieho opatrenia.

28. Sťažovatelia požadujú, aby ústavný súd nálezom takto rozhodol:

„1. Základné právo sťažovateľov na súdnu ochranu podľa čl. 20 a čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a práva podľa čl. 1 ods. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 5Co/95/2020-2039 zo dňa 20.07.2020 porušené boli.

2. Uznesenie Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 5Co/95/2020-2039 zo dňa 20.07.2020 sa zrušuje a vec sa vracia Krajskému súdu v Bratislave na ďalšie konanie.

3. Krajský súd v Bratislave je povinný nahradiť sťažovateľom trovy právneho zastúpenia vo výške 729,24 € krukám právnej zástupkyne sťažovateľov do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.“

II.

Skutkový stav veci

29. Z uznesenia krajského súdu č. k. 5 Co 95/2020-2039 z 20. júla 2020 vyplýva, že ním bolo zmenené uznesenie okresného súdu č. k. 4 C 40/04-1982 z 27. mája 2020 tak, že návrh sťažovateľov na nariadenie zabezpečovacieho opatrenia bol zamietnutý.

30. Podľa konštatovania krajského súdu v dlhoročnom spore o náhradu škody na dome sťažovateľov, ktorá bola spôsobená stavebnou činnosťou žalovaných, sťažovatelia odôvodňovali zriadenie záložného práva zabezpečovacím opatrením výškou škody s príslušenstvom (cca 43 000 eur) a konaním žalovaných, ktorí v roku 2011 previedli nimi naďalej užívané nehnuteľnosti na občianske združenie, ktorého sú členmi, a to po skoršom úspechu sťažovateľov v spore.

31. Žalovaní oznámením exekútorky o výsledku exekúcie vedenej na základe právoplatného (no neskôr ústavným súdom zrušeného) rozsudku osvedčili, že peňažnú pohľadávku sťažovateľov uspokojili nielen v časti istiny (9 013,88 eur), ale i jej príslušenstva (úroky z omeškania 8 500,55 eur za obdobie od 19. februára 2004 do 8. decembra 2010 z istiny 8 055,30 eur a 1 016,86 eur za obdobie od 19. februára 2004 do 21. decembra 2010 z istiny 958,58 eur), ako aj priznaných trov konania (3 272,49 eur a 657,46 eur) vrátane exekučných trov. Výsledok exekúcie bol okresnému súdu známy, keďže oznámenie exekútorky je založené na č. 1. 386 spisu a žalovaní na jeho základe neúspešne žiadali o možnosť zložiť poskytnuté plnenie do súdnej úschovy.

32. Podľa názoru krajského súdu okresný súd pochybil, keď v rozpore s ustanovením § 329 ods. 2, § 234 ods. 2 a § 217 ods. 1 Civilného sporového poriadku neprihliadol na skutkový stav daný v čase písomného vyhotovenia uznesenia okresného súdu. Sťažovatelia teda neosvedčili existenciu peňažnej pohľadávky voči žalovaným, na zabezpečenie ktorej by malo slúžiť súdom zriadené záložné právo. Z týchto dôvodov bolo potrebné uznesenie okresného súdu zmeniť a návrh sťažovateľov na nariadenie zabezpečovacieho opatrenia zamietnuť.

33. Z nálezu ústavného súdu č. k. IV. ÚS 71/2011-40 z 9. júna 2011 vyplýva, že rozsudkom krajského súdu č. k. 5 Co 260/08-315 z 26. januára 2010 (prvé odvolacie rozhodnutie) došlo k porušeniu práv žalovaných podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru, pričom rozsudok krajského súdu bol zrušený a vec mu bola vrátená na ďalšie konanie.

34. Podľa názoru ústavného súdu krajský súd na jednej strane subsumoval zistený skutkový stav pod ustanovenie § 420a ods. 2 písm. c) Občianskeho zákonníka upravujúceho objektívnu zodpovednosť za škodu (vychádzal teda z toho, že ku škode na rodinnom dome sťažovateľov malo dôjsť v súvislosti s prevádzkovou činnosťou žalovaných), no na druhej strane v rozpore s tým ďalšie tvrdenia krajského súdu vychádzajú z toho, že činnosť žalovaných bola neoprávnená, resp. v rozpore so zákonom a so stavebnými predpismi s následným použitím odkazu na ustanovenie § 420 ods. 1 Občianskeho zákonníka zakladajúce subjektívnu zodpovednosť za vzniknutú škodu. Tieto skutočnosti spôsobujú vnútornú protirečivosť rozsudku krajského súdu. Vo vzťahu k otázke rozsahu zodpovednosti žalovaných za škodu sa krajský súd nevyrovnal s mierou spoluzavinenia sťažovateľov za stav ich nehnuteľnosti, ktorý podľa žalovaných spočíval v nekonaní sťažovateľov, čo mohlo ovplyvniť aj určenie rozsahu ich nároku na náhradu škody. S odpoveďami na uvedené otázky je spätá aj otázka príčinnej súvislosti. Závery krajského súdu o príčinnej súvislosti majú značne formálnu povahu.

35. Z nálezu ústavného súdu č. k. II. ÚS 18/2016-78 z 9. februára 2017 vyplýva, že ním nebolo vyhovené sťažnosti podanej žalovanými, ktorí požadovali vyslovenie porušenia ich práv podľa čl. 20 ods. 1, čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 2 ústavy, ako aj čl. 6 ods. 1 dohovoru uznesením krajského súdu č. k. 6 Co 259/2015-199 z 30. júna 2015 potvrdzujúcim uznesenie okresného súdu č. k. 22 C 50/2013-153 z 28. októbra 2014 o prerušení konania o uplatnenom nároku žalovaných voči sťažovateľom na vydanie bezdôvodného obohatenia.

36. Podľa názoru ústavného súdu stanovisko krajského súdu, podľa ktorého v danom prípade na rozhodnutie o uplatnenom nároku žalovaných domáhajúcich sa vydania bezdôvodného obohatenia nepostačuje zistenie, že právoplatné rozhodnutie, ktoré bolo titulom exekučného plnenia, bolo následne zrušené, treba akceptovať. Zrušenie právoplatného rozhodnutia v danom prípade nezakladá bez ďalšieho právo žalovaných na vrátenie nimi poskytnutého plnenia, pretože rozhodujúce je, či právny dôvod plnenia spočíval na reálne existujúcom hmotnoprávnom základe. Názor žalovaných, podľa ktorého zrušenie právoplatného rozsudku zakladá samo osebe právo na vydanie bezdôvodného obohatenia, by bol akceptovateľný iba v prípade právoplatného rozsudku majúceho konštitutívne účinky, čo však v tejto veci nie je splnené, keďže išlo o rozsudok deklaratórnej povahy. Znamená to, že zrušeným právoplatným rozsudkom bola len deklarovaná (nie teda konštituovaná) existencia hmotnoprávneho dôvodu plnenia. Samotné právoplatné rozhodnutie preto nepredstavovalo právny dôvod plnenia (v zmysle § 421 ods. 2 Občianskeho zákonníka), ale len formu autoritatívnej súdnej ochrany dôsledkov existencie tohto právneho

dôvodu. Per eliminationem možno dospieť k záveru, že právoplatný rozsudok súdu bude právnym dôvodom plnenia (v zmysle § 451 ods. 2 Občianskeho zákonníka) len vtedy, ak sa právoplatnosťou rozsudku konštituuju (zakladajú, menia alebo rušia) práva a povinnosti subjektov právnych vzťahov. Ak bude takýto rozsudok na základe mimoriadneho opravného prostriedku zrušený, potom pôjde o právny dôvod plnenia, ktorý dodatočne odpadol (v zmysle § 451 ods. 2 Občianskeho zákonníka). Uvedený záver potvrdzuje správnosť rozhodujúcej úvahy krajského súdu, podľa ktorej o nároku žalovaných na vydanie bezdôvodného obohatenia bude možné rozhodnúť len potom, čo sa vyrieši, či pohľadávka sťažovateľov voči žalovaným (ktorá už bola exekučne vymožená) je dôvodná. Ak by sa totiž táto pohľadávka napokon ukázala ako dôvodná, potom by plnenie získané sťažovateľmi od žalovaných nebolo možné považovať za bezdôvodné obohatenie. Práve táto rozhodujúca otázka sa rieši v konaní vedenom okresným súdom pod sp. zn. 4 C 40/2004, a preto je namieste, aby pred rozhodnutím o uplatnenom nároku žalovaných na vydanie bezdôvodného obohatenia bolo najprv rozhodnuté o dôvodnosti či nedôvodnosti uplatneného nároku sťažovateľov na náhradu škody.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

37. Ústavnú sťažnosť treba považovať za zjavne neopodstatnenú.

38. O zjavnej neopodstatnenosti návrhu možno hovoriť vtedy, keď namietaným postupom orgánu štátu nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo slobody, ktoré označil navrhovateľ, a to buď pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom orgánu štátu a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnený návrh preto možno považovať ten, pri predbežnom prerokovaní ktorého ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jeho prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, I. ÚS 110/02, I. ÚS 88/07).

39. Podľa čl. 124 ústavy ústavný súd je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti. Pri uplatňovaní tejto právomoci ústavný súd nie je oprávnený preskúmať a posudzovať ani právne názory všeobecného súdu, ani jeho posúdenie skutkovej otázky. Úlohou ústavného súdu totiž nie je zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách. Posúdenie veci všeobecným súdom sa môže stať predmetom kritiky zo strany ústavného súdu iba v prípade, ak by závery, ktorými sa všeobecný súd vo svojom rozhodovaní riadil, boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne. O arbitrárnosti (svojevôli) pri výklade a aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom by bolo možné uvažovať len v prípade, ak by sa tento natoľko odchyľil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam (mutatis mutandis I. ÚS 115/02, I. ÚS 12/05, I. ÚS 352/06).

40. Ústavným súdom už bolo opakovane judikované, že rozhodovanie o návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia v súdnom konaní možno považovať predovšetkým za súčasť základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy (m. m. II. ÚS 222/04, II. ÚS 37/00, II. ÚS 46/00, I. ÚS 46/00). Hoci spočiatku Európsky súd pre ľudské práva vylučoval aplikovateľnosť čl. 6

ods. 1 dohovoru na rozhodovanie v otázke neodkladných opatrení, pretože nie sú rozhodnutiami o občianskych právach alebo záväzkoch (rozhodnutie o neprípustnosti z 13. 1. 2000 vo veci APIS, a. s., proti Slovensku, sťažnosť č. 39754/98), jeho neskoršia judikatúra (rozsudok veľkého senátu z 15. 10. 2009 vo veci Micallef proti Malte, sťažnosť č. 17056/06; rozsudok z 13. 1. 2011 vo veci Kübler proti Nemecku, sťažnosť č. 32715/06, § 48; rozsudok z 12. 1. 2012 vo veci Pekárny a cukrárny Klatovy, a. s., proti Českej republike, sťažnosť č. 12266/07, § 64 – § 71) dokazuje postupný príklon k aplikovateľnosti čl. 6 ods. 1 dohovoru aj na citované konania. Na to nadväzuje aj judikatúra ústavného súdu (napr. I. ÚS 293/2015, III. ÚS 503/2016, II. ÚS 533/2016).

41. Z hľadiska sťažovateľmi uplatnenej argumentácie ústavný súd považuje za potrebné zdôrazniť, že posudzovanie podmienok na vydanie zabezpečovacieho opatrenia je predovšetkým vecou všeobecných súdov (čl. 142 ústavy). Ústavný súd ako nezávislý súdny orgán ochrany ústavnosti (čl. 124 ústavy) pristupuje k preskúmvaniu sťažnosti, v ktorých sťažovatelia namietajú porušenie svojich práv neodkladným opatrením alebo zabezpečovacím opatrením veľmi zdržanlivo, vychádzajúc z právneho názoru, podľa ktorého zásadne nie je oprávnený zasahovať do rozhodnutí všeobecných súdov, ktorými nariaďujú neodkladné alebo zabezpečovacie opatrenia, a to nielen preto, že nie je opravnou inštanciou v rámci sústavy všeobecných súdov, ale aj preto, že ide o také súdne rozhodnutia, ktorými sa do práv a povinností účastníkov konania nezasahuje konečným spôsobom (m. m. IV. ÚS 82/09). Ústavný súd meritorne posudzuje neodkladné a zabezpečovacie opatrenia zásadne iba v ojedinelých prípadoch a k zrušeniu napadnutého rozhodnutia o nariadení neodkladného alebo zabezpečovacieho opatrenia alebo o zamietnutí návrhu na jeho vydanie pristupuje len za celkom výnimočných okolností. Ústavný súd môže zasiahnuť do rozhodnutí všeobecných súdov o neodkladných a zabezpečovacích opatreniach iba za predpokladu, že by rozhodnutím všeobecného súdu došlo k procesnému excesu, ktorý by zakladal zjavný rozpor s princípmi spravodlivého procesu.

42. Bez ohľadu na uvedené ústavný súd opakovane zdôrazňuje, že aj v konaní o návrhu na vydanie neodkladného alebo zabezpečovacieho opatrenia musia byť rešpektované minimálne požiadavky, ktoré tvoria podstatu základného práva na súdnu ochranu, resp. práva na spravodlivé súdne konanie. Rozhodnutie o návrhu na nariadenie neodkladného alebo zabezpečovacieho opatrenia musí mať predovšetkým rovnako ako iné rozhodnutia zákonný podklad, musí byť vydané príslušným orgánom a nemôže byť prejavom svojvôle, teda musí byť primeraným spôsobom odôvodnené (m. m. IV. ÚS 136/2014).

43. Ústavný súd poukazuje tiež na to, že účelom zabezpečovacieho opatrenia je dočasná úprava práv a povinností strán sporu, ktorá neprejudikuje rozhodnutie vo veci samej. Všeobecný súd zabezpečovacím opatrením dočasne a predbežne upravuje pomery strán sporu, pričom je dôležité, že je povinný poskytnúť ochranu tomu, kto sa vydania takého opatrenia domáha, ale v rámci ústavných pravidiel tiež tomu, proti komu návrh smeruje (m. m. IV. ÚS 257/2010).

44. Zabezpečovacie opatrenie je inštitútom civilného sporového procesu, ktorý má posilniť istotu veriteľa, že v prípade úspechu v konaní si bude môcť svoju judikovanú pohľadávku voči dlžníkovi uspokojiť výkonom tohto záložného práva, teda až po tom, ako bola pohľadávka právoplatne priznaná súdnym rozhodnutím. Civilný sporový poriadok v ustanovení § 344 zakotvuje, že ustanovenia o neodkladnom opatrení sa použijú primerane aj na zabezpečovacie opatrenie, teda navrhovateľ zabezpečovacieho opatrenia musí v návrhu na jeho zriadenie hodnoverne

preukázať dôvodnosť a existenciu svojho nároku voči žalovanému a taktiež existenciu predpokladu, že budúca exekúcia bude zmarená.

45. Vychádzajúc zo sťažnostnej argumentácie sťažovateľov ústavný súd považuje za potrebné poukázať na relevantné časti odôvodnenia napadnutého uznesenia krajského súdu uvedené v bodoch 7, 8 a 9 napadnutého uznesenia a zhrnuté v bodoch 30, 31 a 32 tohto uznesenia. V podstatnom krajský súd na základe vykonaných dôkazov dospel k záveru, že žalobcovia neosvedčili existenciu peňažnej pohľadávky, ktorá bola spochybnená žalovanými.

46. Na základe uvedeného ústavný súd konštatuje, že odôvodnenie napadnutého uznesenia krajského súdu je primerané skutočnosti (hoci pomerne strohé), že ide o odôvodnenia rozhodnutia predbežnej povahy o zabezpečovacom opatrení, navyše je vnútorne konzistentné a zrozumiteľné, pričom reaguje na všetky skutočnosti, ktoré sú podstatné pre posúdenie splnenia zákonných predpokladov pre vydanie zabezpečovacieho opatrenia. Je vecou všeobecných súdov, aby vyhodnotili splnenie zákonných podmienok pre zriadenie sudcovského záložného práva, pričom do vyhodnotenia dôvodnosti obavy z ohrozenia exekúcie, ktoré je založené primárne na skutkových otázkach, ústavný súd zásadne nie je oprávnený zasahovať alebo právny názor všeobecného súdu nahrádzať svojim uvážením.

47. Na tomto základe ústavný súd zastáva názor, že neexistuje ústavne relevantný dôvod na to, aby do napadnutého rozhodnutia krajského súdu zasahoval, pretože jeho odôvodnenie nesignalizuje takú príčinnú súvislosť s namietaným porušením základných práv sťažovateľov označených v ústavnej sťažnosti, ktorá by po prípadnom prijatí sťažnosti na ďalšie konanie reálne mohla viesť k záveru o vyslovení ich porušenia. Ústavný súd preto ústavnú sťažnosť pri predbežnom prerokovaní odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 18. marca 2021

Peter Molnár
predseda senátu